

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 2, 2021 | 25.02.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.2.74](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.2.74)

УДК 332.1:336.1

Н. П. Струк,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*

ORCID ID: 0000-0002-2349-7131

С. В. Сюсько,

викладач, Івано-Франківський коледж Львівського національного аграрного університету

ORCID ID: 0000-0002-1172-6072

МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ВЗАЄМОВПЛИВ

N. Struk

PhD in Economics, Associate Professor,

*Associate Professor of the Department of Public Management and Administration,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas*

S. Siusko

Lecturer of Ivano-Frankivsk College of Lviv National Agrarian University

LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT AND TAX INCENTIVES: INTERCONNECTION AND INTERACTION

В статті розглянуто і уточнено сутність економічних категорій – місцевий економічний розвиток і податкове стимулювання. Обґрунтовано що місцевий економічний розвиток є складним поліструктурним утворенням, яке слід розглядати з різних позицій. Доведено, що у широкому розумінні його слід розглядати з позицій територіального, діяльнісного, процесного, цільового, інституційного, ресурсного, соціального підходів. Уточнено зміст цих підходів.

Розглянуто зміст поняття механізм реалізації політики місцевого економічного розвитку. Визначено, що інструменти фінансування є важливим елементом механізму. Узагальнено відомі класифікації інструментів фінансування. Доведено, що податкове стимулювання є бюджетним інструментом фінансування.

Обґрунтовано, що податкове стимулювання виступає підфункцією податкового регулювання. Встановлено, що на практиці в Україні застосовують податкові пільги і спеціальний податковий режим як види податкового стимулювання. Конкретизовано відмінність податкового стимулювання від інших інструментів стимулювання економічного розвитку. Обґрунтовано зв'язок і взаємовплив інтересів платників податків і інтересів громади. Доведено, що податкове стимулювання позитивно впливає на місцевий економічний розвиток. Акцентовано увагу на тому, що використання податкового стимулювання може і негативні наслідки. Зроблено висновок про доцільність запровадження на державному рівні індикаторів - критеріїв фіскальної ефективності пільг. Доведено, що метою політики місцевого економічного розвитку є встановлення оптимального рівня й умов оподаткування, які забезпечують баланс інтересів суб'єктів господарювання, громадян і територіальної громади. Зроблено висновок про складність

забезпечення такого балансу на практиці оскільки інтереси динамічні й залежать від великої кількості факторів.

The essence of economic categories - local economic development and tax incentives is considered in the article. It is substantiated that local economic development is a complex polystructural formation, which should be considered from different points of view. It is proved that in a broad sense it should be considered from the point of territorial, activity, process, target, institutional, resource, social approaches.

The content of the concept of the mechanism of realization of the local economic development policy is considered. Funding instruments have been identified as an important element of the mechanism. The well-known classifications of financing instruments are generalized. It has been proven that tax incentives are a budgetary financing instrument.

It is substantiated that tax incentives are subfunctions of tax regulation. It is emphasized that the mechanism of tax incentives includes a system of levers, forms, methods, instruments of state influence aimed at stimulating the economic activity of taxpayers and increase of its efficiency by changing taxes and taxation. It is established that in practice in Ukraine tax benefits and a special tax regime are used as types of tax incentives.

It is concluded that tax incentives are benefits provided to individual taxpayers, including the ability not to pay taxes or to pay them in a smaller amount than provided by the tax legislation under normal conditions. The difference between tax incentives and other instruments for stimulating economic development is specified. The connection and mutual influence of the interests of taxpayers and the interests of the community are substantiated.

It has been proven that tax incentives have a positive effect on local economic development. It is substantiated that tax incentives lead to an increase in aggregate expenditures, aggregate expenditures increase aggregate demand, and this contributes to an increase in employment and income, which stimulates local economic development.

It has been proven that the use of tax incentives can have both positive and negative consequences. The conclusion on expediency of introduction at the state level of indicators - criteria of fiscal efficiency of privileges is made.

It is proved that the purpose of local economic development policy is to establish the optimal level and conditions of taxation, which ensure the balance of interests of business entities, citizens and the local community. The conclusion is made on the difficulty of ensuring such a balance in practice because the interests are dynamic and depend on a large number of factors.

Ключові слова: місцевий економічний розвиток; податкове стимулювання; податкова пільга; спеціальний податковий режим; платник податку; громада.

Keywords: local economic development; tax incentives; tax benefits; special tax regime; taxpayer; community.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сьогодні в Україні набувають все більшої актуальності і практичної значущості дослідження економічного розвитку на рівні територіальних громад – міст, селищ і сіл. Територіальні громади є основою фундаменту, на якому базуються ресурсні (людські, земельні, фінансові) потоки, закладаються основи таких базових процесів як поділ праці, кооперація, утворюються зв'язки та взаємозалежності різних економічних процесів. Місцевий економічний розвиток відтворює стадії процесу суспільного відтворення на рівні територіальних громад, на основі яких формуються регіональні ринки і пропорції та національна економіка в цілому. Він є найскладнішим об'єктом державної регіональної економічної політики, що потребує врахування особливостей галузевої структури місцевої економіки, визначення специфіки кожного територіального утворення. У цьому контексті важливим засобом є належне фінансування місцевого економічного розвитку, яке можна забезпечити використанням ефективних і дієвих механізмів та інструментів фінансування. Тому дослідження взаємозв'язку і взаємовпливу місцевого економічного розвитку та окремих інструментів його фінансування (податкове стимулювання) є актуальними і своєчасними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність місцевого економічного розвитку та його основні засади висвітлені такими ученими, як С. О. Біла, Г.В.Васильченко, О. В. Шевченко, М. О. Кушнір, Н. Ходько, Л.Чорній та ін. Окремі аспекти фінансування місцевого економічного розвитку досліджували такі науковці: В. В. Мамонова, Н. І. Балдич, Н. М. Гринчук, А. Ф. Ткачук та ін. Такі науковці як К. В. Андрієвський, Д. А.

Кобильник, Д.М.Рева досліджували засоби податкового стимулювання (податкові пільги, податкові режими). Проте досі актуальними і не достатньо вивченими залишаються питання визначення взаємовпливу і взаємозв'язку місцевого економічного розвитку та податкового стимулювання.

Формулювання цілей статті. Метою статті є за допомогою теоретичних напрацювань, законодавства України дослідити взаємозв'язок і взаємовплив податкового стимулювання і місцевого економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Місцевий економічний розвиток і податкове стимулювання є важливими, складними, комплексними економічними категоріями, тому для визначення взаємозв'язку і взаємовпливу між ними, необхідно детально проаналізувати їх суть і змістовне наповнення. Уточнити змістовне наповнення місцевого економічного розвитку (МЕР) є складним завданням, але важливим для того, щоб відрізнити його від інших подібних процесів, щоб було сформоване правильне розуміння цього процесу і для можливостей його належного застосування в теорії та практиці.

В процесі дослідження нами встановлено, що в науковій літературі не існує універсального загальноприйнятого визначення цього поняття, причому МЕР по-різному використовують наукові дисципліни і по-різному його використовують в залежності від соціальних, політичних і економічних умов. Відсутність єдиного визначення спонукає нас до конкретизації основних підходів до уточнення змістовного наповнення цього поняття. Синтез трьох складових, які формують назву поняття - «місцевий», «економічний», «розвиток» - відразу налаштовує нас на те, що МЕР є складним поліструктурним утворенням, яке слід розглядати з різних позицій. У вузькому розумінні з позицій територіального («місцевий»), діяльнісного («економічний» - це сфера господарської діяльності) та процесного («розвиток» - це процес якісної зміни) підходів. Для визначення підходів у широкому розумінні дослідимо відомі трактування цього поняття.

Форум місцевого самоврядування Співдружності Націй пропонує таке визначення: «МЕР - це процес, який об'єднує різних партнерів з однієї місцевості для спільної роботи з використанням ресурсів для сталого економічного зростання» [1].

У документах Програми Організації Об'єднаних Націй із населених пунктів пропонується таке визначення: «МЕР - це розвиток, що досягається місцевим населенням для місцевого населення. МЕР являє собою процес співпраці місцевої громади з усіма секторами, метою якої є стимулювання місцевої підприємницької ініціативи для забезпечення життєздатності та сталості місцевої економіки; це інструмент сприяння створенню нових робочих місць і покращенню якості життя всіх, у т. ч. бідних і маргінальних верств населення» [2].

Міжнародна організація праці пояснює так це поняття «МЕР це не лише економічне зростання. Він сприяє місцевому діалогу, пов'язує людей та їх ресурси для вищого рівня зайнятості та вищої якості життя населення. Це процес розвитку за участю всіх зацікавлених сторін, який заохочує встановлення партнерських зв'язків між ключовими приватними та державними партнерами на визначеній території і сприяє спільній розробці та реалізації єдиної стратегії розвитку через використання місцевих ресурсів і відносних переваг у глобальному контексті з кінцевою метою створення гідних робочих місць і стимулювання економічної діяльності» [3].

Світовий банк пропонує таке визначення: «Місцевий економічний розвиток – це процес, в якому громадськість, бізнес та партнери з неурядового сектору працюють колективно над формуванням кращих умов для економічного зростання і створення робочих місць; метою місцевого економічного розвитку є покращення якості життя для всіх» [4].

В аналітичній доповіді «Стимулювання економічного зростання на місцевому рівні» вітчизняними науковцями визначено МЕР так: «МЕР – це діяльність підприємств, суб'єктів господарювання на території регіону, органів місцевого самоврядування та інших зацікавлених сторін, спрямована на примноження економічних ресурсів громади, отримання позитивного соціально-економічного ефекту. Стабільний місцевий економічний розвиток надає можливості працевлаштування економічно активного населення в регіоні, є основою для підвищення добробуту місцевих мешканців, сприяє підвищенню якості життя на всій території країни» [5, с.5].

Із характерних особливостей МЕР впливають його керівні принципи:

МЕР – це стратегічно спланований процес;

МЕР передбачає вжиття взаємопов'язаних заходів у різних сферах;

МЕР ґрунтується на лідерській ролі місцевої влади;

МЕР пов'язаний зі сталим розвитком;

МЕР ґрунтується на залученні / участі громади;

МЕР – рівноправний і спрямований на забезпечення гендерної рівності;

МЕР зумовлює ефективне сприятливе середовище;

МЕР передбачає встановлення партнерських стосунків і партнерств;

В основі підходу МЕР – творчість і гнучкість;

МЕР визнає важливість місцевого бізнесу та приділяє увагу його потребам;

Заходи в рамках МЕР вживають на перспективу [6].

На основі проаналізованих визначень та принципів можна зробити висновок, що МЕР означає більше ніж просто розвиток місцевого бізнесу та зростання якості життя населення, він охоплює ефективну комунікацію та діалог на місцевому рівні, об'єднує людей та їхні ресурси задля досягнення спільної мети. Дуже часто на практиці МЕР здебільшого описують не простим формулюванням, а якраз з точки зору його цілей, тобто важливим у цьому контексті є цільовий підхід до трактування поняття МЕР.

Отже, на нашу думку, у широкому розумінні МЕР слід розглядати з позицій територіального, діяльнісного, процесного, цільового, інституційного, ресурсного, соціального підходів. Уточнимо зміст окремих підходів: цільовий підхід – досягнення високої якості життя населення; інституційний підхід охоплює системи управління та врядування, форми та підтримки МЕР, правила та законодавство у сфері розвитку МЕР; діяльнісний підхід – формування конкурентоспроможності і конкурентних переваг територій, функціонування підприємництва, характер, напрям і спосіб розвитку підприємств, доходи та зайнятість, ринки праці та капіталу, близькість ринку / доступ до ринку; ресурсний – ефективне використання людських, земельних, повітряних, водних ресурсів, «зелені» альтернативи та можливості; соціальний – розвиток культури, освіти, охорони здоров'я.

Успіх економічного розвитку громади залежить від здатності місцевих органів влади реалізовувати політику МЕР, від наявності достатніх ресурсів та їх ефективного використання для забезпечення життєдіяльності громади, від відповідної інституційної підтримки усіх перетворень, що відбуваються в громаді. Будь-який вид економічної політики незалежно від рівня її реалізації (державний чи місцевий) залежить від механізму реалізації. Базовим елементом терміну “механізм реалізації політики МЕР” є поняття самого механізму. Загальновідомо, що механізми є різні за конструкцією і призначенням, становлять основу більшості машин, пристроїв і приладів. В економічній науці поняття “механізм” вживається у переносному значенні і означає “внутрішню будову, систему чого-небудь”. Тому “механізм реалізації політики МЕР” можна трактувати як внутрішню будову політики МЕР, систему основних її елементів (суб'єкти, об'єкти, цілі, інструменти та індикатори). Враховуючи те, що метою нашого дослідження є встановити взаємозв'язок між податковим стимулюванням і МЕР, зупинимось детальніше на інструментах фінансування МЕР, як важливих елементах механізму реалізації політики МЕР (рис.1.) [7, с.96].

Рис. 1. Класифікація інструментів фінансування МЕР

Слід зауважити, що процес вибору інструментів, як засобів досягнення цілей, чи не найважливіший в механізмі реалізації політики МЕР. Загальновідомо, що інструменти в механізмі реалізації політики МЕР – це комплекс важелів регулювання, через використання яких суб'єкт реалізації політики МЕР прагне досягти поставлених цілей. Оскільки між ціллю та інструментом її реалізації знаходиться ринкова система з її економічними законами та особливостями функціонування економічних процесів, необхідно знати, яким повинен бути інструмент реалізації політики МЕР, коли і як його застосовувати.

Інструменти фінансування МЕР - це певні знаряддя, важелі реалізації цілей політики МЕР [7, с.96]. До бюджетних інструментів фінансування МЕР відносять: цільові субвенції, місцеві цільові програми, податкове стимулювання, муніципальне замовлення; до інвестиційних: ДПП (державно-приватне партнерство), інвестиційні проекти, лізинг; до кредитних: муніципальні облигації, місцеві гарантії, банківські кредити, кредити МФО, револьверний фонд, краудфандинг; до грантових: МТД (міжнародна технічна допомога), грантові програми, КСВ (корпоративна соціальна відповідальність) [7, с.96].

Отже, податкове стимулювання є бюджетним інструментом фінансування МЕР. Специфіка податкового стимулювання проявляється в наступному: таке стимулювання здійснюється у формі податкових відносин; об'єктом податкового стимулювання виступають відносини, що визнані державою важливими для соціально-економічного розвитку та у зв'язку з цим потребують активізації поведінки платника податків, який одночасно виступає учасником таких відносин; податкове стимулювання має непрямий характер; податкове стимулювання має як майновий, так і немайновий характер; податкове стимулювання має властивість забезпечити необхідний результат як у довгостроковій, так і короткостроковій перспективах; метою податкового стимулювання може виступати як здійснення звичайної (трудова діяльність), так і підвищеної правомірної діяльності платника (інвестиційна діяльність); стимулювання інтересів платників здійснюється певними правовими засобами [8, с.74-75].

Вивчення праць вітчизняних науковців з нашого предмету дослідження дозволило нам зрозуміти, що податкове стимулювання виступає підфункцією податкового регулювання. Механізм податкового стимулювання включає систему важелів, форм, методів, інструментів державного впливу, спрямованих на стимулювання економічної діяльності платників та підвищення її ефективності шляхом зміни податків і порядку оподаткування.

Досліджуючи сутність податкового стимулювання у чинному законодавстві України нами встановлено, що на практиці в нашій державі застосовують такі види податкового стимулювання:

- податкова пільга (передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав, визначених Податковим кодексом). Податкова пільга надається шляхом: податкового вирахування (знижки), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору; зменшення

податкового зобов'язання після нарахування податку та збору; встановлення зниженої ставки податку та збору; звільнення від сплати податку та збору [9].

- спеціальний податковий режим, що визначає особливий порядок оподаткування окремих категорій господарюючих суб'єктів [9].

Фактично, можна стверджувати, що податкове стимулювання — переваги, надавані окремим платникам податків, включно з можливістю не сплачувати податки або сплачувати їх у меншому розмірі, ніж це передбачено податковим законодавством за звичайних умов. Податкове стимулювання передбачає надання безпосередніх фінансових вигід, які заохочують відкриття, розширення або продовження діяльності компаній на території відповідної юрисдикції. Істотна відмінність податкового стимулювання від інших інструментів стимулювання економічного розвитку полягає в тому, що місцеві органи влади вибірково надають ці стимули певним категоріям платників податків, припускаючи, що інвестиції, відкриття або розширення компаній не відбудуться без подібних стимулів [10, с.55].

Загальновідомо, що основна функція податків - фіскальна, а кожна територіальна громада зацікавлена у збільшенні податкових надходжень. Слід наголосити на тому, що надмірне підвищення податкового навантаження (пріоритет інтересів громади) загрожує платників податків позбавити стимулу до ефективної діяльності, що може призвести до негативних наслідків (пригнічення підприємницької ініціативи, ухилення від сплати податків, тіньової економіки).

Інтереси ж платників податків полягають у максимізації своєї вигоди, чого можна досягти завдяки мінімізації витрат (в тому числі і витрат на сплату податків), тому такий інструмент фінансування МЕР як податкове стимулювання об'єктивно буде сприяти зміцненню фінансового становища платників податків, насиченню ринку товарами і послугами та створенню конкурентного середовища. Це дасть можливість збільшити витрати на оплату праці, що забезпечить підвищення рівня добробуту працюючих осіб і їх споживання. А це все стимулюватиме збільшення сукупного попиту, що є важливим чинником стабільного місцевого економічного розвитку. Тому, на нашу думку, оскільки інтереси громади не є однорідними і не обмежуються тільки фіскальними інтересами, то вони не повинні суперечити інтересам платників податків. Взаємозв'язок податкового стимулювання і МЕР схематично зображено на рис. 2.

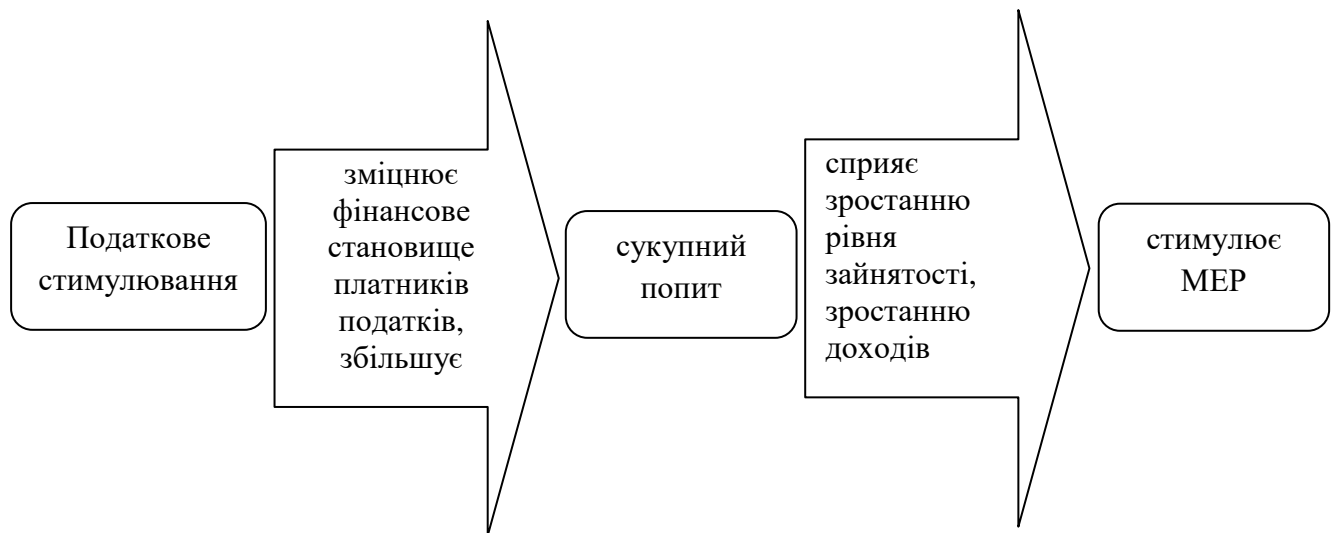

Рис. 2. Взаємозв'язок податкового стимулювання і МЕР

Отже, логіка податкового стимулювання полягає у наданні знижок на податки, що призводить до збільшення сукупних витрат, а оскільки витрати збільшують сукупний попит, то це сприяє збільшенню рівня зайнятості, доходів, що, у свою чергу, стимулює місцевий економічний розвиток. Територіальні громади зацікавлені у зростанні добробуту громадян шляхом забезпечення умов економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності, що є основою для збільшення реальних доходів населення та розвитку економічних суб'єктів. Тому нам видається логічним, що обґрунтоване податкове стимулювання в перспективі може позитивно позначитися на обсязі податкових надходжень, оскільки воно сприятиме збільшенню обсягів виробництва платників податків (це збільшить надходження від непрямого оподаткування), а зростання прибутку платників податків і витрат на оплату праці забезпечить зростання податкових надходжень від прямих податків і зборів. Проте необґрунтоване і економічно недоцільне податкове стимулювання може призвести до втрат. Тому, на нашу думку, доцільно було б запровадити на державному рівні індикатори - критерії фіскальної ефективності пільг, які б зобов'язували платників податків звітувати про результати використання податкових пільг, відповідність результатів від запровадження податкового стимулювання задекларованим цілям.

Отже, слід наголосити на тому, що використання податкового стимулювання може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Тому їх запровадження потребує глибокого, комплексного дослідження і прогнозування їх впливу на місцевий економічний розвиток. В цьому контексті, метою політики МЕР є встановлення такого оптимального рівня й умов оподаткування, які забезпечують баланс інтересів суб'єктів

господарювання, громадян і територіальної громади. Складність забезпечення такого балансу на практиці полягає в тому, що ці інтереси динамічні й залежать від великої кількості факторів.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямку.

МЕР є складним поліструктурним утворенням, яке слід розглядати з різних позицій: у вузькому розумінні з позицій територіального, діяльницького та процесного підходів; у широкому розумінні з позицій територіального, діяльницького, процесного, цільового, інституційного, ресурсного, соціального підходів.

Механізм реалізації політики МЕР можна трактувати як внутрішню будову політики МЕР, систему основних її елементів (суб'єкти, об'єкти, цілі, інструменти та індикатори). Важливим елементом механізму є інструменти фінансування.

Податкове стимулювання є бюджетним інструментом фінансування. Податкове стимулювання виступає підфункцією податкового регулювання. Механізм податкового стимулювання включає систему важелів, форм, методів, інструментів державного впливу, спрямованих на стимулювання економічної діяльності платників податків та підвищення її ефективності шляхом зміни податків і порядку оподаткування. На практиці найчастіше застосовують податкові пільги і спеціальний податковий режим як види податкового стимулювання.

Зроблено висновок, що податкове стимулювання позитивно впливає на місцевий економічний розвиток, адже воно призводить до збільшення сукупних витрат, сукупні витрати збільшують сукупний попит, а це сприяє збільшенню рівня зайнятості, доходів, що стимулює місцевий економічний розвиток. Але податкове стимулювання може мати і негативні наслідки, тому пропонуємо запровадити на державному рівні систему індикаторів - критеріїв фіскальної ефективності пільг.

В сучасних умовах метою політики місцевого економічного розвитку повинно стати встановлення оптимального рівня й умов оподаткування, використання ефективного податкового стимулювання, які забезпечують баланс інтересів суб'єктів господарювання, громадян і територіальної громади. Це і є перспективним напрямом для подальших наукових досліджень.

Список літератури.

1. Local Economic Development. Commonwealth Local Government Forum: веб-сайт. URL: <https://www.clgf.org.uk/what-we-do/local-economic-development/>

2. Local Economic Development in Practice - A Toolkit for LED Practitioners. URL: <https://unhabitat.org/sites/default/files/download-manager-files/Local%20Economic%20Development%20in%20Practice.pdf>

3. Local Economic Development. ILO: веб-сайт. URL: https://www.ilo.org/empent/areas/WCMS_093862/lang--en/index.htm

4. Local Economic Development. Developing and Implementing Local Economic Development Strategies and Action Plans. World Bank. Washington, D. C. 2003.

5. Стимулювання економічного зростання на місцевому рівні : аналітична доповідь / Біла С. О. та ін. К. : НІСД, 2013. 88 с.

6. Місцевий економічний розвиток – шлях до процвітання громади/ Джордж Едвард (Тед) Треллер та ін. 2014. 124 с. URL: http://www.mled.org.ua/media/docs/LED_Guide_2014_UKR.pdf

7. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування: практичний посібник : у 5 част. / Н. Балдич та ін.; Федерація канадських муніципалітетів / Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст». К., 2020. Част.1: МЕР: сучасні концепції, моделі та ресурси. 104 с.

8. Рева Д.М. Актуальні питання податкового стимулювання. *Право та інновації*. 2015. №3. С.72-77.

9. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

10. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування: практичний посібник : у 5 част. / Н. Балдич та ін.; Федерація канадських муніципалітетів / Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст». К., 2020. Част.2: Бюджетні інструменти фінансування МЕР. 100 с.

References.

1. Local Economic Development. Commonwealth Local Government Forum, [Online], available at: <https://www.clgf.org.uk/what-we-do/local-economic-development/>

2. Local Economic Development in Practice - A Toolkit for LED Practitioners, [Online], available at: <https://unhabitat.org/sites/default/files/download-manager-files/Local%20Economic%20Development%20in%20Practice.pdf>

3. Local Economic Development. ILO, [Online], available at: https://www.ilo.org/empent/areas/WCMS_093862/lang--en/index.htm

4. Local Economic Development. Developing and Implementing Local Economic Development Strategies and Action Plans. World Bank. Washington, D. C. 2003.

5. Bila, S. O. and others (2013), *Stymulivannia ekonomichnoho zrostannia na mistsevomu rivni: analitychna dopovid* [Stimulation of economic growth at the local level: analytical report], NISD, Kyiv, Ukraine, P. 88.

6. Dzhordzh Edvard (Ted) Treller and others (2014), *Mistsevyi ekonomichniy rozvytok – shliakh do protsvitannia hromady* [Local economic development - the path to community prosperity], P.124, available at: http://www.mled.org.ua/media/docs/LED_Guide_2014_UKR.pdf

7. Baldych, N. (2020), *Mistsevyi ekonomichnyi rozvytok: modeli, resursy ta instrumenty finansuvannia: praktychnyi posibnyk* [Local economic development: models, resources and financing tools: a practical guide], In 5 parts, Federation of Canadian Municipalities / Partnership for Urban Development International Technical Assistance Project, Part 1: MED: modern concepts, models and resources, Partnership for Urban Development International Technical Assistance Project, Kyiv, Ukraine, P. 104.
8. Reva, D.M. (2015), "Current issues of tax incentives", *Pravo ta innovatsii*, vol. 3, pp.72-77.
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Baldych, N. (2020), *Mistsevyi ekonomichnyi rozvytok: modeli, resursy ta instrumenty finansuvannia: praktychnyi posibnyk* [Local economic development: models, resources and financing tools: a practical guide], In 5 parts, Part 2: Budget instruments for financing MED, Partnership for Urban Development International Technical Assistance Project, Kyiv, Ukraine, P. 100.

Стаття надійшла до редакції 03.02.2021 р.